

UNIwersytet EKONOMICZNY
W POZNANIU

Kadry dla Gospodarki
Twój sukces się liczy

URZĄD STATYSTYCZNY
W POZNANIU

Jak wyjść z pułapki deficytu C/A w Polsce?

Mateusz Morawiecki

Prezes Zarządu BZ WBK

Projekt Kadry dla Gospodarki współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI
FUNDUSZ SPOŁECZNY

CZYM JEST RACHUNEK OBROTÓW BIEŻĄCYCH?

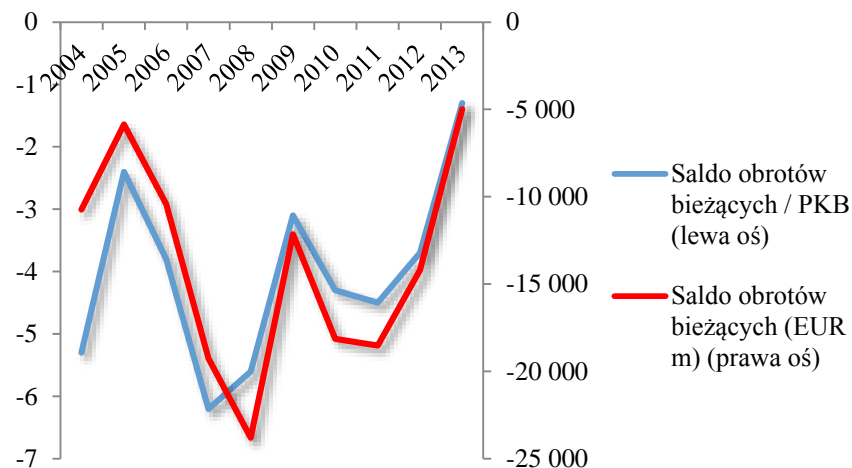
- Według NBP, „saldo obrotów bieżących jest **łączną miarą rozliczeń gospodarki z zagranicą, wynikających z bieżących operacji** – głównie kupna i sprzedaży towarów i usług. Jeśli saldo to jest dodatnie, mówimy o nadwyżce obrotów bieżących, jeśli ujemne – o deficycie. **Deficyt obrotów bieżących oznacza, że część towarów lub usług kupiliśmy na kredyt**, a zatem stanowi on miarę zapożyczenia się gospodarki za granicą w danym okresie i **określa tempo wzrostu długu zagranicznego**”.

$$\begin{aligned} & \text{Saldo bilansu obrotów bieżących} \\ & = \\ & \text{saldo handlu zagranicznego} \\ & + \\ & \text{saldo dochodów z zagranicznych pożyczek i inwestycji} \\ & + \\ & \text{saldo dochodów z tytułu pracy za granicą} \\ & + \\ & \text{saldo transferów} \end{aligned}$$

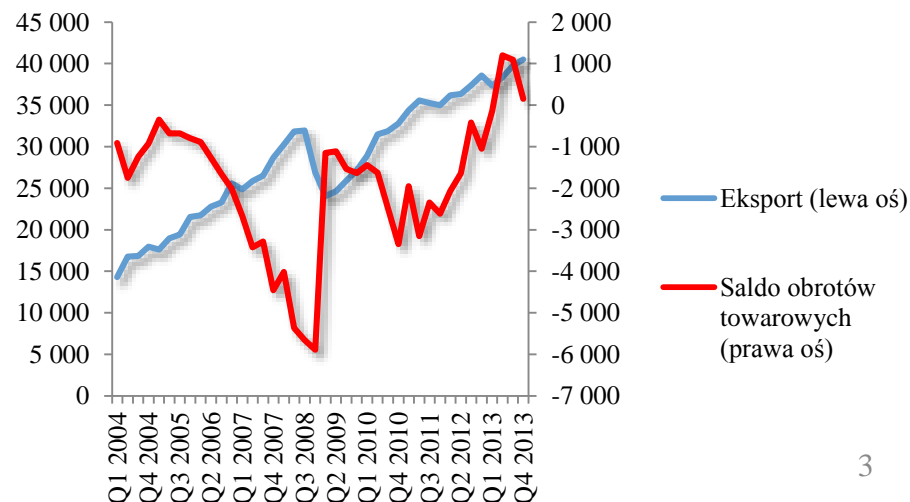
CHRONICZNY DEFICYT POLSKIEJ GOSPODARKI W WYMIANIE Z ZAGRANICĄ

- W Polsce od połowy lat 90. utrzymuje się deficyt, okresowo dość znaczny. Oznacza to, że **Polska jest importerem netto kapitału**.
- W 2013 r. nastąpiła **pewna poprawa** (w III kw. odnotowaliśmy nawet nadwyżkę), m.in. dzięki dobrym wynikom w handlu zagranicznym.

Saldo obrotów bieżących (/ PKB ; EUR m)

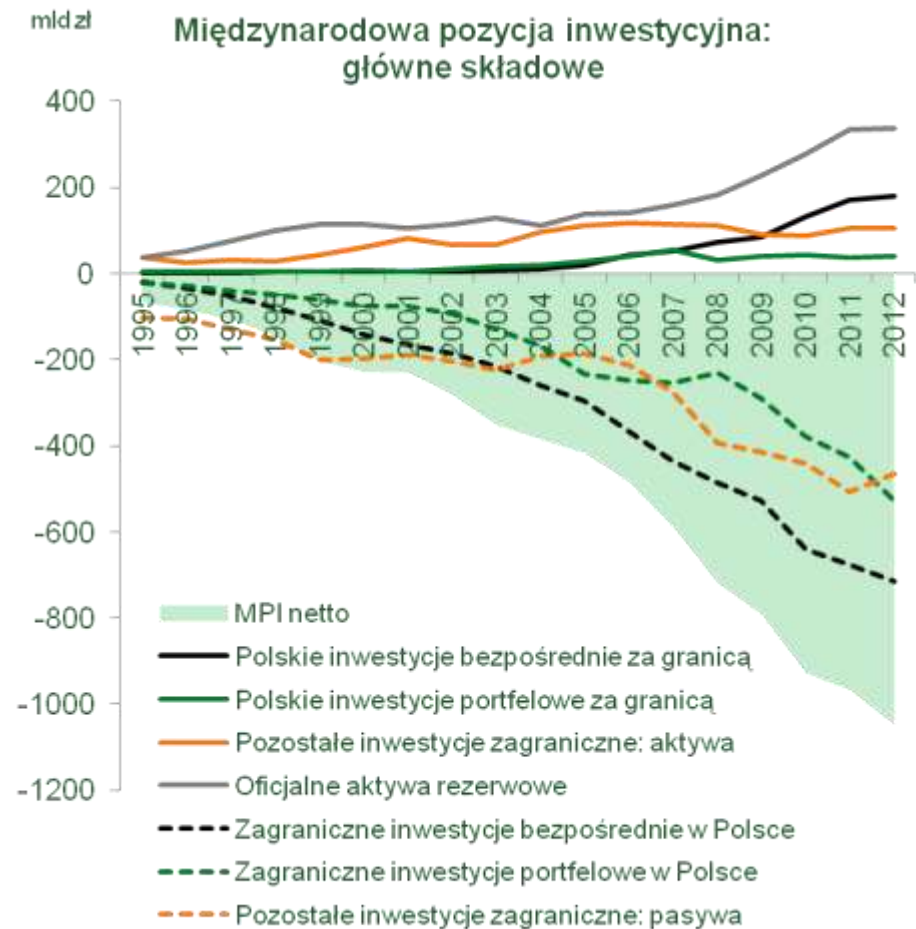

Saldo obrotów towarowych i eksport (EUR m)

CORAZ BARDZIEJ UJEMNA WARTOŚĆ MIĘDZYNARODOWEJ POZYCJI INWESTYCYJNEJ

- Chroniczny deficyt w obrotach bieżących skutkuje **rosnącą ujemną wartością międzynarodowej pozycji inwestycyjnej** (MIP, ang. *International Investment Position*).
- MIP jest to **różnica między łącznymi aktywami i pasywami finansowymi podmiotów krajowych wobec nierezydentów**.
- Ujemna pozycja oznacza, że zobowiązania kraju wobec zagranicy przeważają nad należnościami, czyli kraj jest **dłużnikiem netto**.

CZEMU DŁUGOTRWAŁY DEFICYT W RACHUNKU BIEŻĄCYM JEST PUŁAPKĄ?

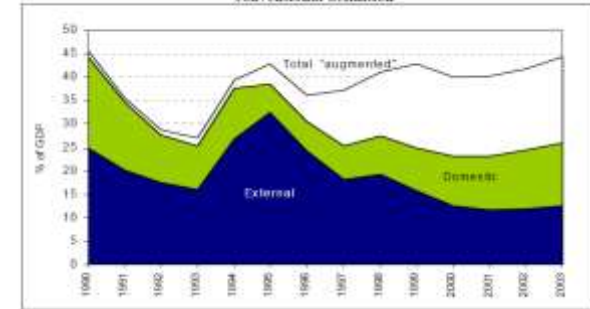
Bo grozi pogorszeniem sytuacji finansów publicznych – w skrajnym zaś przypadku nawet **kryzysem walutowym**...

1. Bo może być symptomem tego, że gospodarka zmierza nieuchronnie w kierunku tzw. „**pułapki średniego dochodu**”...
2. Bo każdy kolejny deficyt zwiększa uzależnienie od zagranicy i powstaje „błędne koło” ... zagraniczny kapitał nie przybywa do Polski... na zasadach charytatywnych!

1. ZAGROŻENIA MAKROEKONOMICZNE

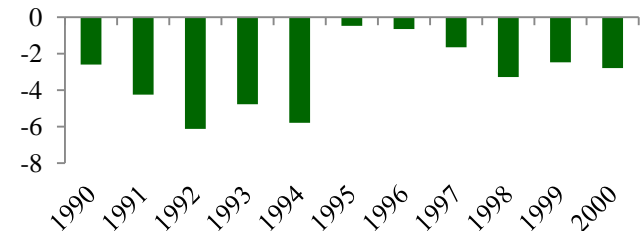
- W razie utrzymywania się deficytu w rachunku bieżącym gospodarka jest mniej odporna na globalne zawirowania finansowe.
- Jeżeli wraz ze zmianą koniunktury w gospodarce globalnej zmieniłby się kierunek przepływów kapitałowych, to kraj z wysokim deficytem może doznać **silnej deprecjacji kursu walutowego**.
- W konsekwencji może to oznaczać wzrost wartości zadłużenia denominowanego w walutach obcych bądź ogólnego kryzysu... tak jak nastąpiło to **w Meksyku w 1994 roku...** czy w **Estonii w 2008 roku...**

Figure 40. Mexico: Net Public sector debt (percent of GDP), augmented and conventional definition

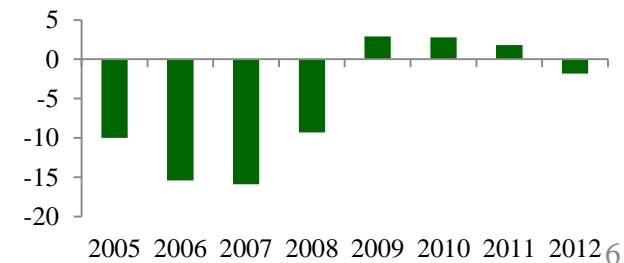
Źródło: Bank Światowy, 2005

Saldo obrotów bieżących Meksyku (/PKB)

Źródło: Dane MFW

Saldo obrotów bieżących Estonii (/PKB)

Źródło: Bank Światowy

2. DŁUGOTRWAŁY DEFICYT W OBROTACH BIEŻĄCYCH – RYZYKO WPADNIĘCIA W „PUŁAPKĘ ŚREDNIEGO DOCHODU” – PRZYKŁAD KRAJÓW PIIGS

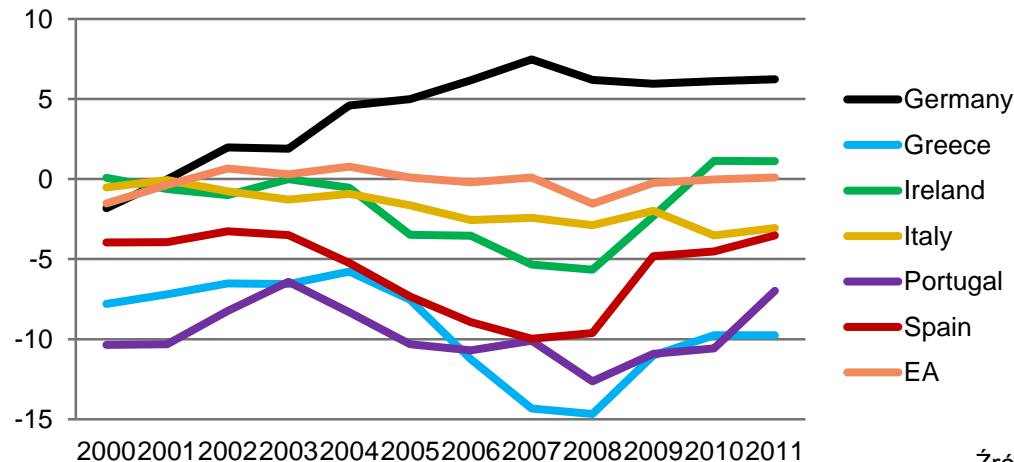
Przed wstąpieniem do strefy Euro, kraje Południa **konkurowały przede wszystkim ceną** i pozostawały **mało konkurencyjne**

Po wejściu do strefy euro rosną **plące** (zwiększona konsumpcja napędzana niższymi stopami procentowymi + proces dostosowywania się do Północy).

Niezwalczany deficyt bilansu płatniczego, w związku ze zniknięciem ryzyka kryzysu walutowego oraz możliwością taniego finansowania deficytu.

Brak kursu walutowego jako instrumentu dostosowawczego: pozostaje dłuższy, bardziej bolesny, mniej skuteczny spadek płac...

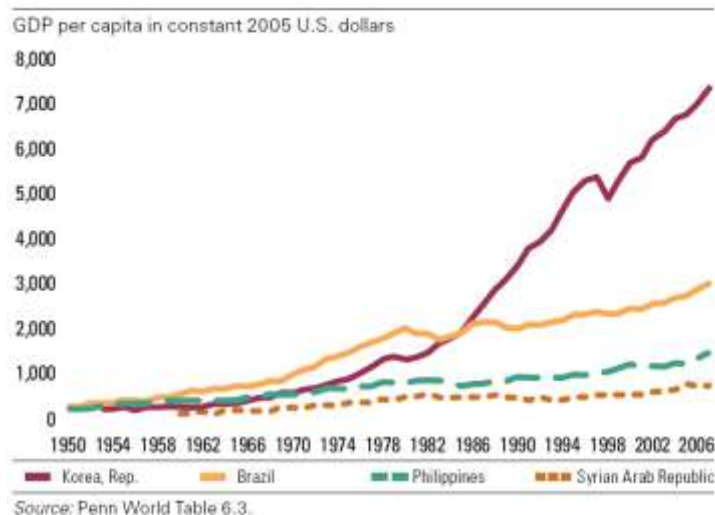
Saldo bilansu płatniczego 2000-2011 (%PKB)

2. DŁUGOTRWAŁY DEFICYT W OBROTACH BIEŻĄCYCH – RYZYKO WPADNIĘCIA W „PUŁAPKĘ ŚREDNIEGO DOCHODU”

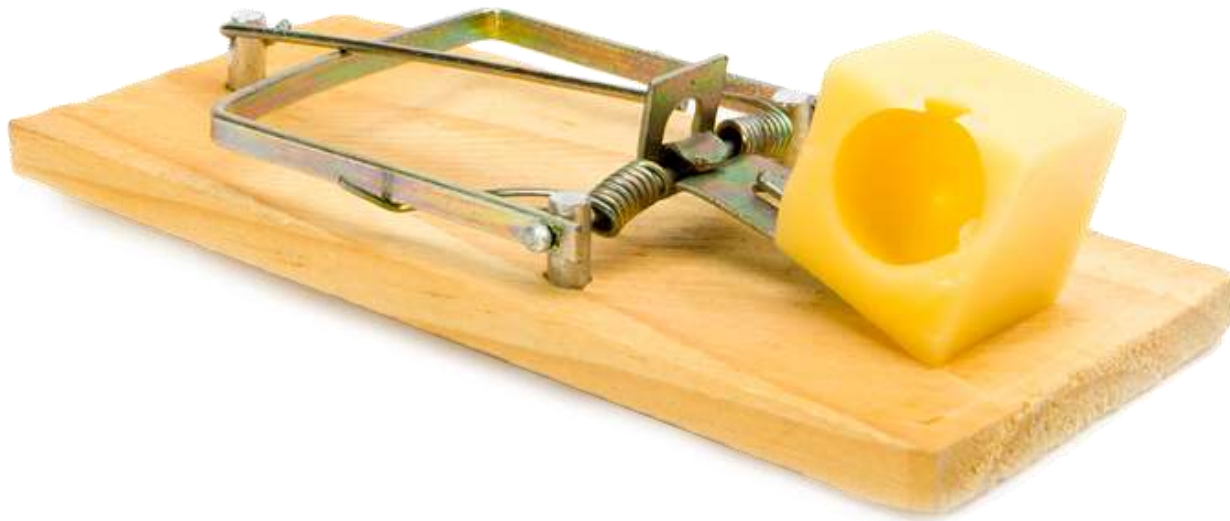
- Tzw. „**Pułapka średniego dochodu**” to sytuacja, w której **spowolnienie tempa wzrostu gospodarczego uniemożliwia dogonienie lepiej rozwiniętych gospodarek.**
- Deficyt w obrotach bieżących wskazuje na model rozwoju gospodarczego przyjęty przez dany kraj – tj. kraj **więcej pożycza, niż samemu produkuje.**
- Przykłady krajów PIIGS, które przed wprowadzeniem euro charakteryzowały się podobnym modelem rozwoju gospodarczego jak Polska, pokazują, że **model ten jest nieefektywny w długim okresie.**

Figure 47. Some countries get stuck in middle income, others escape

Źródło: *Robust Recovery, Rising Risks*, World Bank East Asia And Pacific Economic Update, 2010

- JAK ZREDUKOWAĆ DEFICYT
NA RACHUNKU BIEŻĄCYM?
- JAK UNIKNAĆ NAJNIEBEZPIECZNIEJSZEJ
PUŁAPKI: **PUŁAPKI ŚREDNIEGO DOCHODU?**

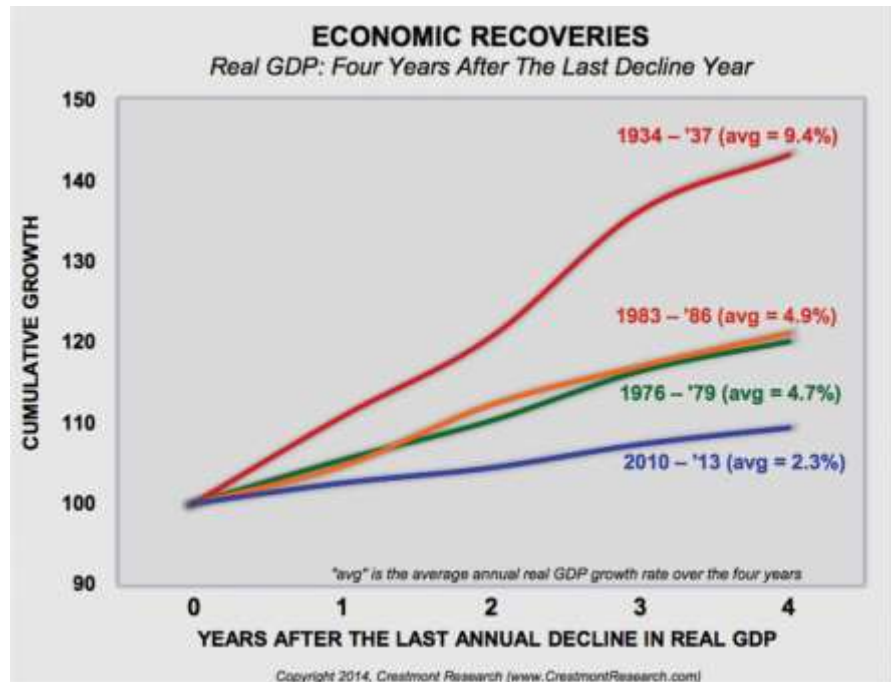

JAKIE SĄ SPOSOBY NA UNIKNIĘCIE PUŁAPKI DEFICYTU OBROTÓW BIEŻĄCYCH?

1. Zmniejszać skalę finansowania **zadłużenia publicznego u inwestorów zagranicznych**
2. Dążyć do **zmiany struktury własnościowej** naszej gospodarki
3. Dążyć do **zmiany struktury bezpośrednich inwestycji** zagranicznych
4. Dążyć do **większej innowacyjności** naszej gospodarki
5. Zwiększać polskie **oszczędności** i aktywa

PANORAMA SYTUACJI W GOSPODARCE GLOBALNEJ

- Pomimo stopniowej poprawy sytuacji, **globalna gospodarka w dalszym ciągu pozostaje w stosunkowo słabej formie...**
- **Poprawa tempa wzrostu po poprzednich wielkich kryzysach następowała znacznie szybciej!**

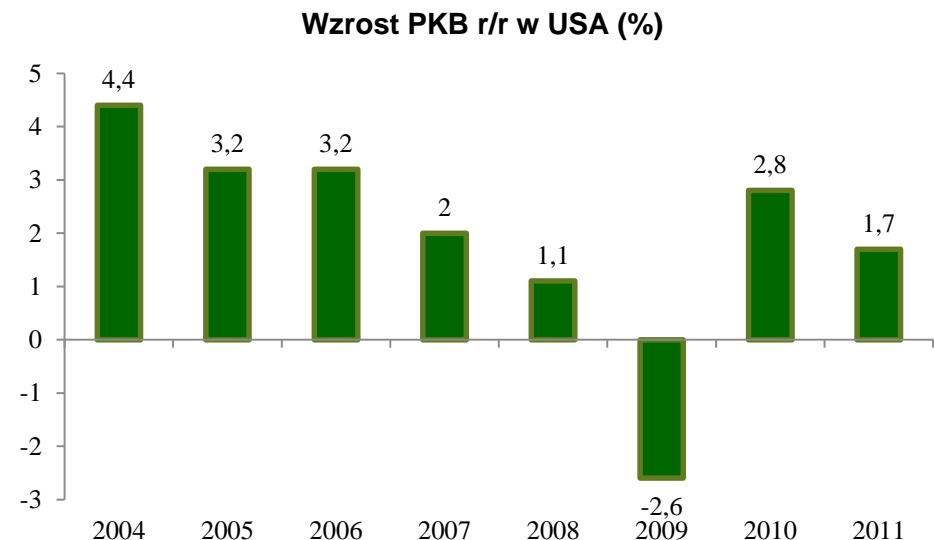

PANORAMA SYTUACJI W GOSPODARCE GLOBALNEJ

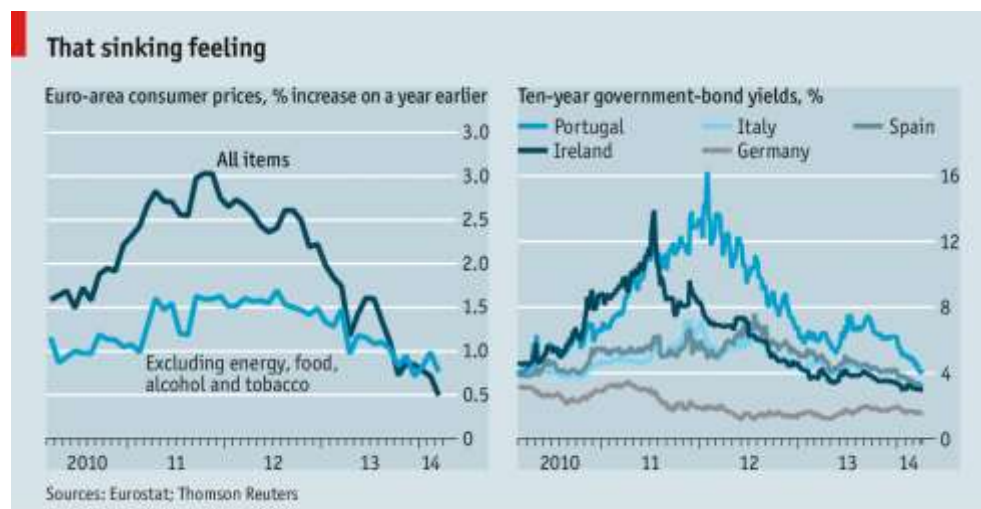
FED...

- Ryzyko, że **FED doprowadziło do kolejnej bańki i przegrzania gospodarki...**
- ... a z drugiej strony ryzyko, że **wyjscie FED z programów luzowania ilościowego teraz może być przedwcześnie**, bo realna gospodarka jeszcze nie wróciła do poziomów wzrostów sprzed kryzysu.

STREFA EURO...

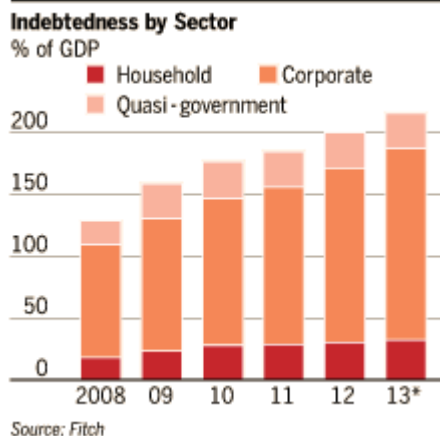
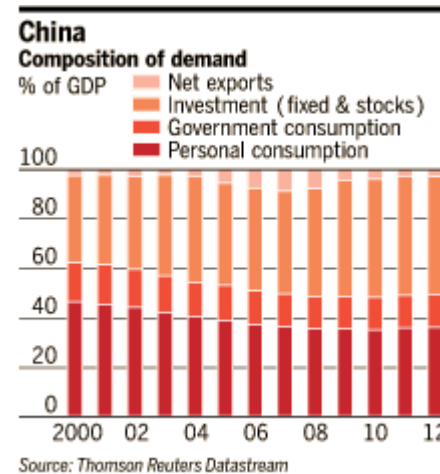
- Od pewnego czasu widać **regularny spadek rentowności** obligacji państw PIIGS, co powinno świadczyć o poprawie sytuacji gospodarczej w tych krajach...
- ...ale **spadająca inflacja w strefie euro wskazuje na utrzymujący się marazm** w europejskich gospodarkach...
- Wobec strachu pojawienia się deflacji **EBC nie wyklucza zastosowania kolejnych niekonwencjonalnych narzędzi** polityki monetarnej...
- ...i to głównie **oczekiwania takich decyzji napędzają spadek rentowności obligacji...!**

Źródło: The Economist

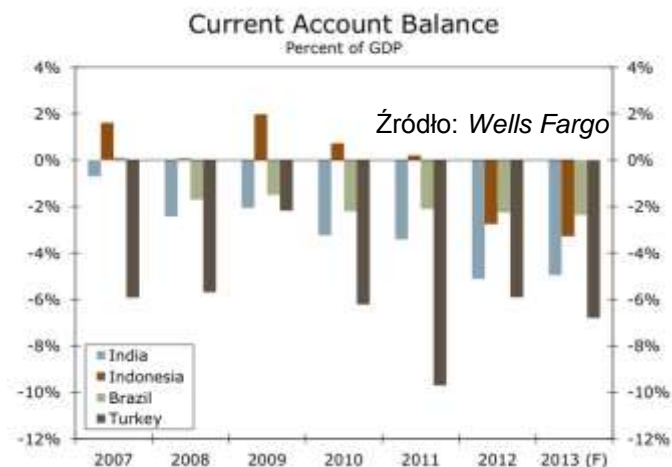
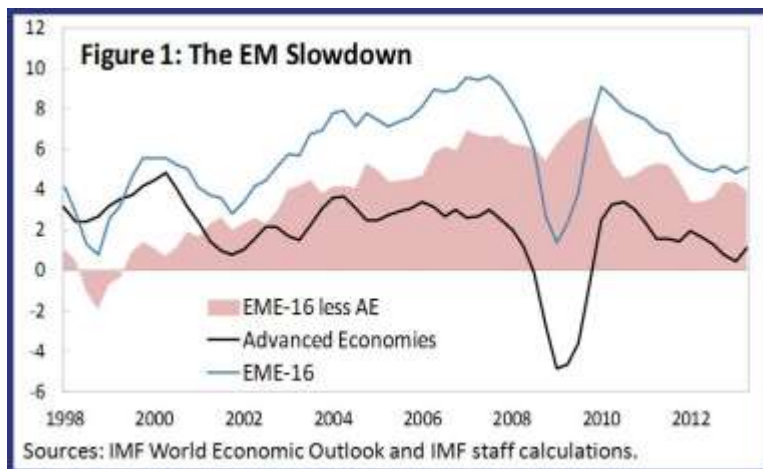
CHINY...

- Ryzyko, że **jeden z głównych motorów globalnej gospodarki na dobre straci impet...**
- Z punktu widzenia strukturalnego, **wiele wskaźników jest dosyć niepokojących**: rosnące zadłużenie poszczególnych sektorów, rosnące inwestycje przy jednoczesnym spadku konsumpcji prywatnej i rządowej...

RYNKI WSCHODZĄCE...

- **Problem spowolnienia gospodarczego dotyczy nie tylko Chin, ale ogólnie rynków wschodzących.**
- Jednym z problemów, z jakim tradycyjnie się te gospodarki borykają, jest **deficyt w rachunku obrotów bieżących...**

JAKIE SĄ SPOSOBY NA UNIKNIĘCIE PUŁAPKI DEFICYTU OBROTÓW BIEŻĄCYCH?

1. Zmniejszać skalę finansowania zadłużenia publicznego u inwestorów zagranicznych
2. Dążyć do zmiany struktury własnościowej naszej gospodarki
3. Dążyć do zmiany struktury bezpośrednich inwestycji zagranicznych
4. Dążyć do większej innowacyjności naszej gospodarki
5. Zwiększać polskie oszczędności i aktywa

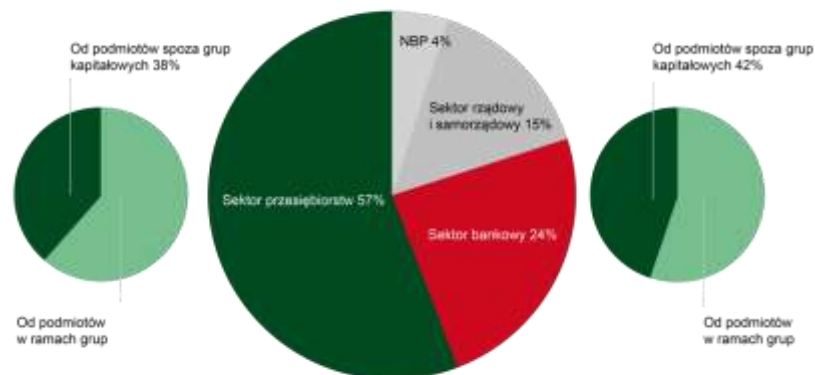
1. ZMNIJSZYĆ ZADŁUŻENIE W STOSUNKU DO INWESTORÓW ZAGRANICZNYCH

- Jednym z czynników, które wpływają negatywnie na saldo naszego rachunku bieżącego jest **duże zadłużenie publiczne u inwestorów zagranicznych**.
- Na koniec stycznia 2014 zadłużenie w rynkowych obligacjach skarbowych wobec inwestorów zagranicznych wyniosło 186,3 mld zł, a ich udział w zadłużeniu w rynkowych obligacjach skarbowych ogółem wynosił **32,7%**.
- Rosnące zainteresowanie inwestorów zagranicznych naszymi obligacjami skarbowymi **pozwoło znacznie obniżyć rentowność** tych papierów wartościowych.

Źródło: Ministerstwo Finansów

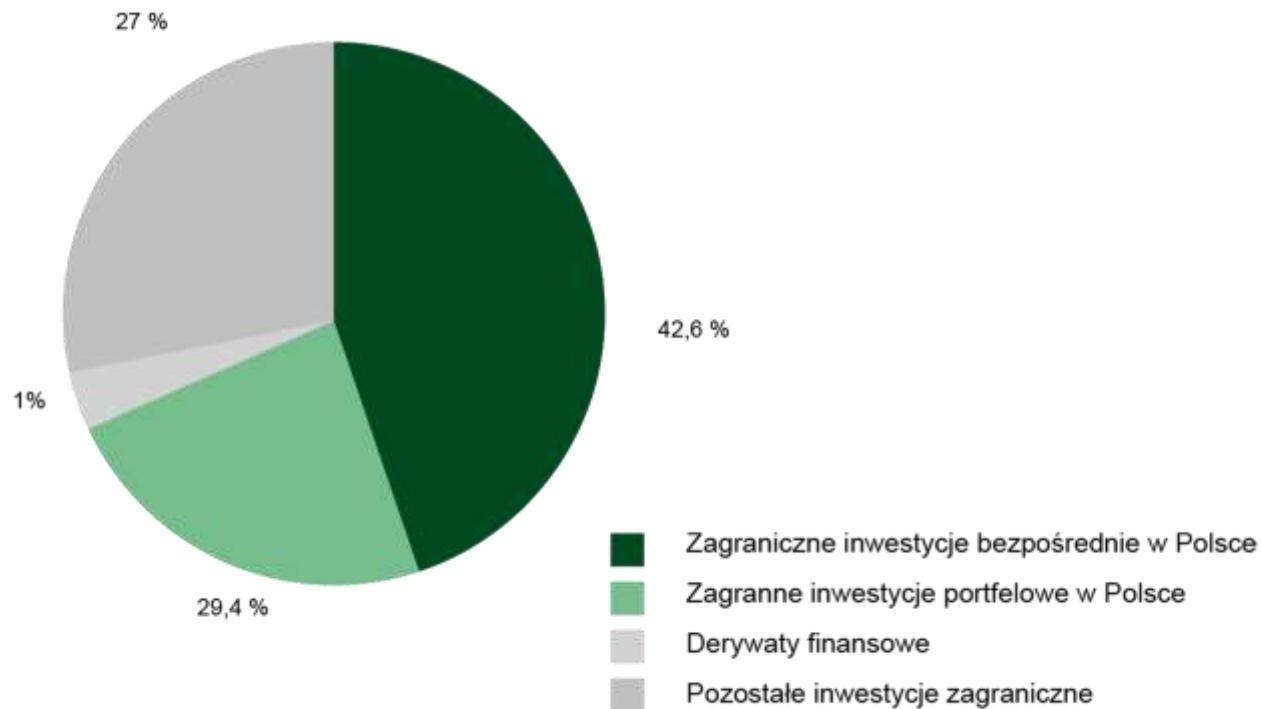
WYKRES R.4.1. STRUKTURA ZADŁUŻENIA ZAGRANICZNEGO POLSKI

Źródło: Narodowy Bank Polski

1. ZMNIJSZYĆ ZADŁUŻENIE W STOSUNKU DO INWESTORÓW ZAGRANICZNYCH

ZOBOWIĄZANIA POLSKIEJ GOSPODARKI WOBEC ZAGRANICY, % PKB (IV kw.2013)

1. ZMNIJSZYĆ ZADŁUŻENIE W STOSUNKU DO INWESTORÓW ZAGRANICZNYCH

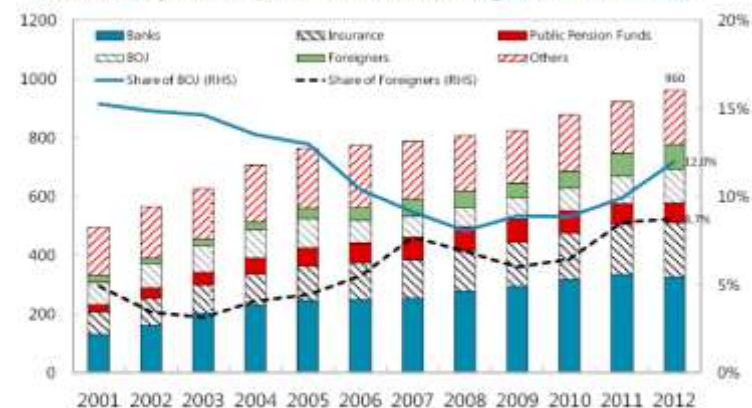
- **Duże zagraniczne zadłużenie publiczne stwarza wzmożone ryzyko odpływu kapitału (i wzrostu rentowności obligacji) w razie kryzysu.**
- Jednym z powodów, dla których zadłużenie publiczne **Japonii**, pomimo bardzo wysokiej wartości, nie jest uznawane za bezpośrednie zagrożenie jest to, że **ponad 90% długu jest w posiadaniu podmiotów krajowych.**
- **Zadłużenie zagraniczne trudno zmniejszać klasycznymi środkami „represji finansowej”** (np. poprzez kontrolę przepływów kapitałowych, ograniczenia i obostrzenia warunków dla lokalnego sektora finansowego, maksymalna stopa procentowa dla pożyczek banków, regulacje zobowiązujące podmioty do posiadania określonej wielkości obligacji skarbowych, itd...).

Źródło: Ministerstwo Finansów

Holdings of JGBs, by Investor Base

(in trillions of yen and in percent of total outstanding JGBs as of end-2012)

Sources: BOJ Flow of Funds

Notes: JGBs include FILP bonds and T-bills. Post Bank is included in "Banks."

1. ZMNIJSZYĆ ZADŁUŻENIE W STOSUNKU DO INWESTORÓW ZAGRANICZNYCH

Od kilku lat **polski sektor bankowy charakteryzuje się nadpłynnością**, co widać m.in. po tym, że banki lokują coraz większą część środków w wysoko oprocentowane (np. w porównaniu do oprocentowania ECB – na poziomie 0,25%* ...) bony pieniężne NBP.

Według danych NBP w 2011 r. i w 2012 r. nadpłynność sektora bankowego kształtowała się na poziomie **ok. 130-150 mld zł** (ok. 11% aktywów sektora bankowego). Tak duża nadpłynność jest też w pewnej mierze spowodowana kryzysem (kryzysem zaufania...) i słabszymi obrotami na rynku międzybankowym.

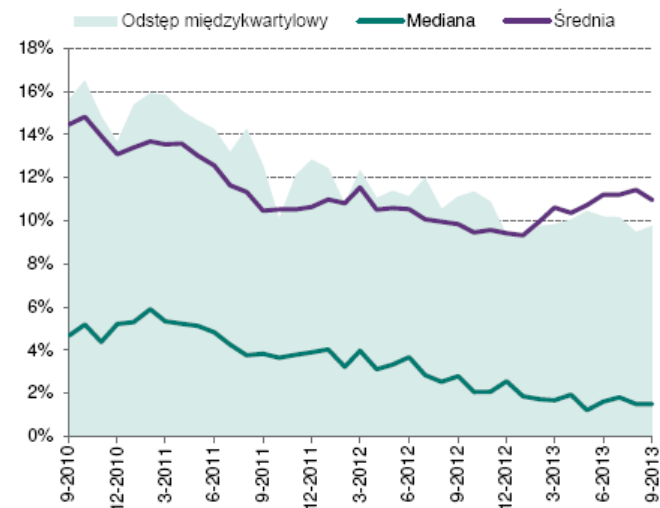
Tabela 6. Płynność sektora bankowego

	2004	2008	2012
Saldo operacji otwartego rynku (mld zł) *	-4,9	-8,3	-96,0
Udział bonów pieniężnych NBP w aktywach (proc.)	1,1	1,2	7,2
Udział aktywów o wysokim stopniu płynności w aktywach ogółem (proc.)	20,6	15,6	17,9

* Dane z 2004 i 2008 r. są obserwacjami odstającymi (w 2004 r. do ograniczenia wielkości operacji absorbujących płynność przyczynił się spadek nadpłynności, spowodowany przez podwyższenie stopy rezerwy obowiązkowej oraz czynniki autonomiczne; w 2008 r. wpłynął na to kryzys na światowych rynkach finansowych). Od 2009 r. czynniki autonomiczne działają w kierunku wzrostu nadpłynności, a przez to też wielkości operacji absorbujących płynność.

Źródło: obliczenia własne na podstawie danych NBP i KfE. Dane średniomiesięczne.

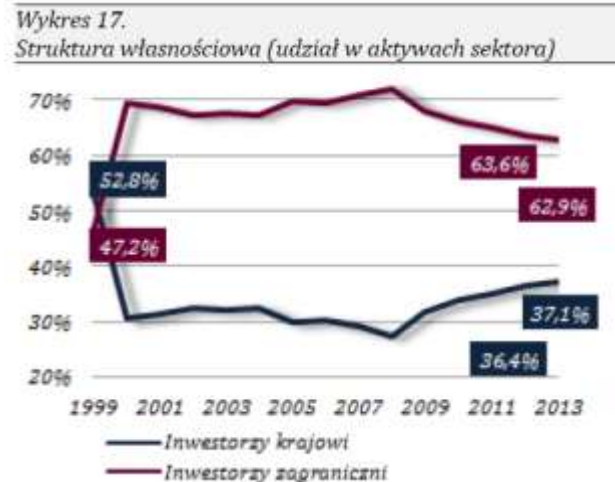
Wykres 3.43. Udział skarbowych papierów wartościowych w aktywach banków

Źródło: NBP.

1. ZMNIJSZYĆ ZADŁUŻENIE W STOSUNKU DO INWESTORÓW ZAGRANICZNYCH

- W polskim sektorze bankowym **dominują inwestorzy zagraniczni**, którzy wykorzystują wysokie oprocentowanie bonów pieniężnych NBP (vs. oprocentowanie za granicą...) za pośrednictwem swoich spółek-córek (finansowanie polskich spółek-córek to ok. PLN 150 mld).
- Średnia kwota emitowanych przez NBP bonów pieniężnych wynosi ok. PLN 100 mld. Przy oprocentowaniu 2,5% oznacza to, że **NBP rocznie wydaje ponad PLN 2 mld na odsetki dla banków komercyjnych**, do czego należy doliczyć również ok. **PLN 1,3 mld odsetek od rezerwy obowiązkowej***.

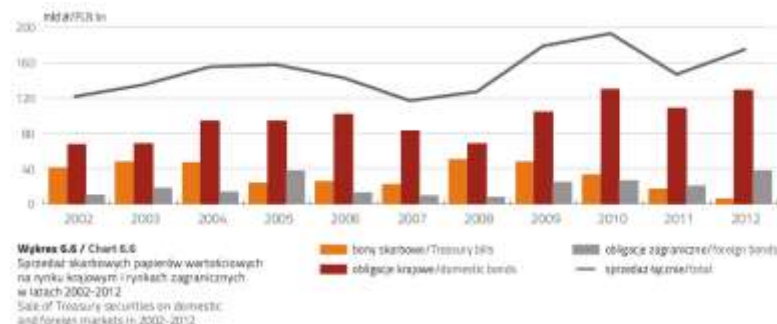

Źródło: Narodowy Bank Polski

* **Wysokość oprocentowania środków rezerwy obowiązkowej** jest obliczana jako $0,9 \cdot \text{stopa redyskonta weksli}$ – obecnie:
 $2,75\% \cdot 0,9 = 2,475\%$.

1. ZMNIJSZYĆ ZADŁUŻENIE W STOSUNKU DO INWESTORÓW ZAGRANICZNYCH

- W ostatnich latach coraz większa część finansowania polskiego długu pochodziła ze sprzedaży obligacji skarbowych, a **coraz mniejsza ze sprzedaży bonów skarbowych**.
- Dlatego należy wrócić **do większego finansowania długu bonami skarbowymi MinFin**. Nie byłoby to dodatkowe obciążenie dla Skarbu Państwa, który i tak musi finansować bieżący deficyt i zapadającą część długu.
- Gdyby NBP zrezygnował z emisji bonów pieniężnych, to jego **zysk bilansowy byłby większy i odpowiednio większe byłyby wpłaty do budżetu**. Odpowiednio mniejszy byłby więc deficyt budżetowy.

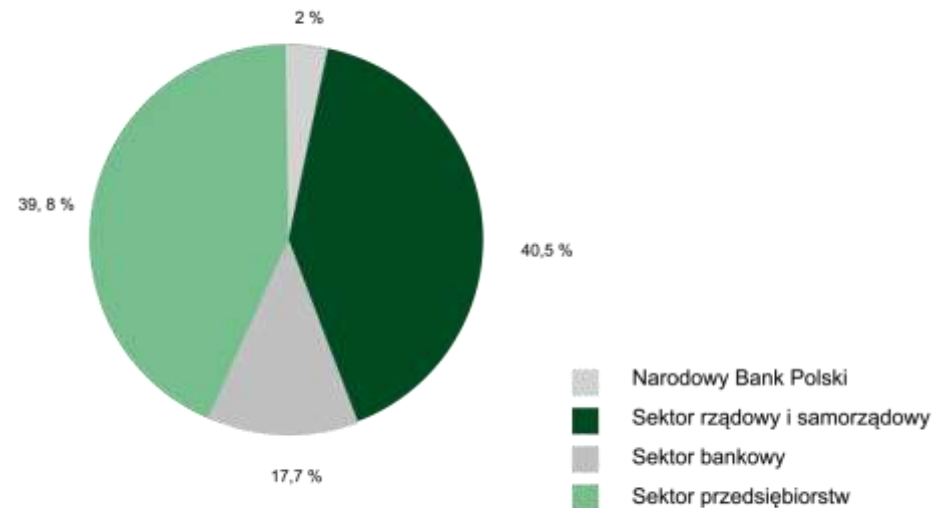

Źródło: Ministerstwo Finansów

1. ZMNIJSZYĆ ZADŁUŻENIE W STOSUNKU DO INWESTORÓW ZAGRANICZNYCH

- Nie tylko sektor publiczny jest mocno zadłużony u inwestorów zagranicznych – dotyczy to również sektora przedsiębiorstw...
- **Na koniec IV kw. 2013 zadłużenie zagraniczne sektora przedsiębiorstw wynosiło PLN 455mld, tj. ok. 28% PKB.**

Zadłużenie zagraniczne Polski (% w całości), IV kw. 2013)

Źródło: Narodowy Bank Polski

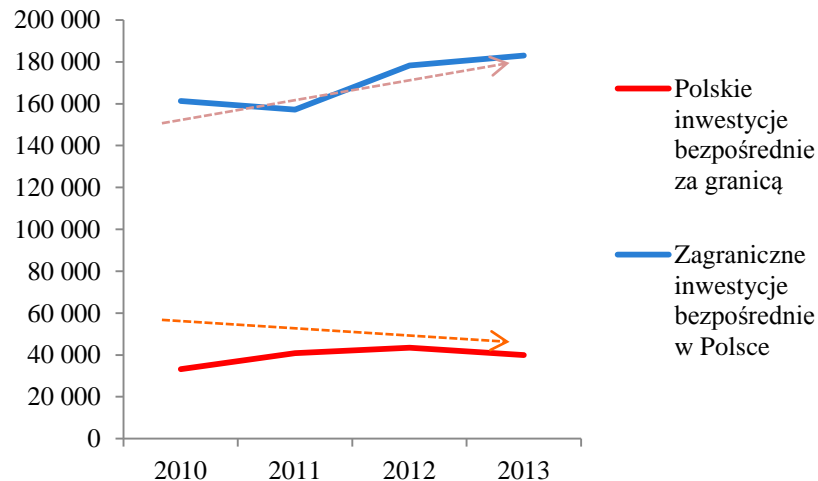
JAKIE SĄ SPOSOBY NA UNIKNIĘCIE PUŁAPKI DEFICYTU OBROTÓW BIEŻĄCYCH?

1. Zmniejszać skalę finansowania zadłużenia publicznego u inwestorów zagranicznych
2. Dążyć do zmiany struktury własnościowej naszej gospodarki
3. Dążyć do zmiany struktury bezpośrednich inwestycji zagranicznych
4. Dążyć do większej innowacyjności naszej gospodarki
5. Zwiększać polskie oszczędności i aktywa

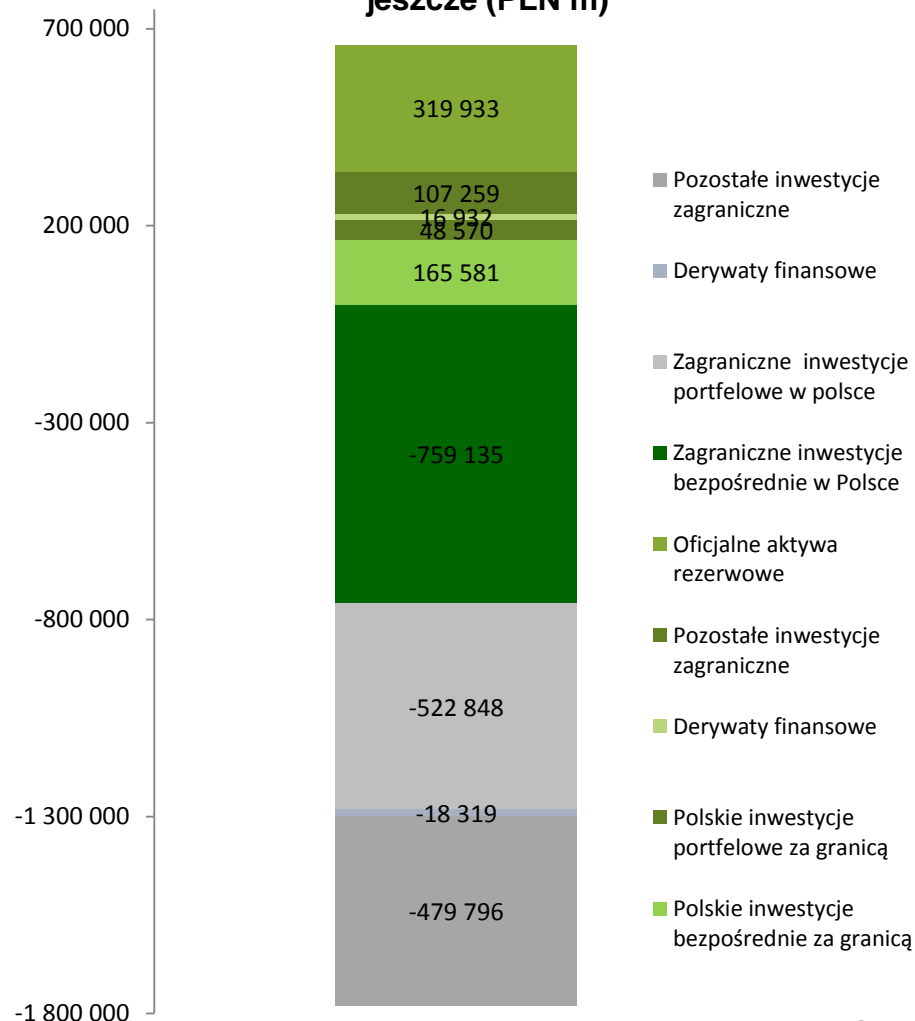
2. ZMIENIĆ STRUKTURĘ WŁASNOŚCIOWĄ POLSKIEJ GOSPODARKI

- Na koniec 2013 r. saldo międzynarodowej pozycji inwestycyjnej Polski wyniosło **PLN -1 120 mld...**
- **Relacja z zagranicą jest praktycznie jednostronna** – nasze inwestycje za granicą stanowią ok. 1/5 inwestycji zagranicznych w naszym kraju...

BIZ - z Polski i do Polski (EUR m)

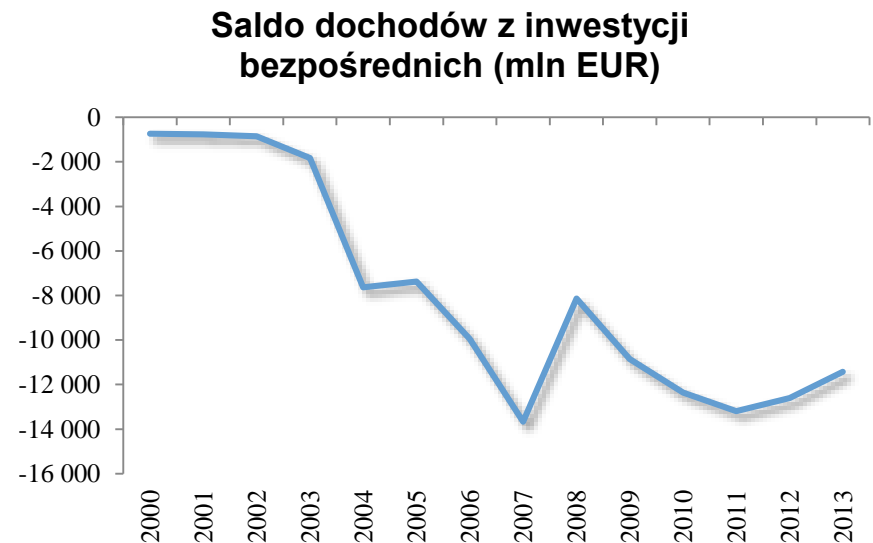

Międzynarodowa pozycja inwestycyjna – raz jeszcze (PLN m)

2. ZMIENIĆ STRUKTURĘ WŁASNOŚCIOWĄ POLSKIEJ GOSPODARKI

- Odływ kapitału za granicę dotyczy całej polskiej gospodarki....
- W 2013 r. saldo dochodów z bezpośrednich inwestycji zagranicznych (BIZ - wraz z **dywidendami**, reinwestowanymi zyskami czy odsetkami od kredytów) wyniosło **EUR 11,4 mld.**
- Taka sytuacja wynika z dużych inwestycji dokonywanych przez podmioty zagraniczne... ale istotne jest rozróżnienie na **inwestycje zagraniczne „lepsze”** i **„gorsze”** ... (vide kolejne slajdy...)

Źródło: Narodowy Bank Polski

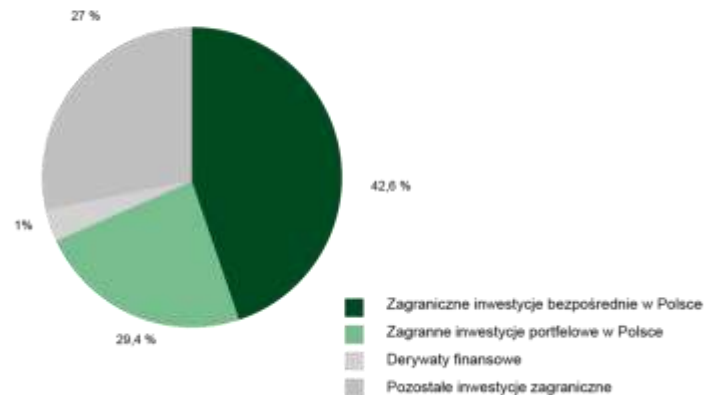
JAKIE SĄ SPOSOBY NA UNIKNIĘCIE PUŁAPKI DEFICYTU OBROTÓW BIEŻĄCYCH?

1. Zmniejszać skalę finansowania zadłużenia publicznego u inwestorów zagranicznych
2. Dążyć do zmiany struktury własnościowej naszej gospodarki
3. Dążyć do zmiany struktury bezpośrednich inwestycji zagranicznych
4. Dążyć do większej innowacyjności naszej gospodarki
5. Zwiększać polskie oszczędności i aktywa

3. ZMIENIĆ STRUKTURĘ INWESTYCJI ZAGRANICZNYCH

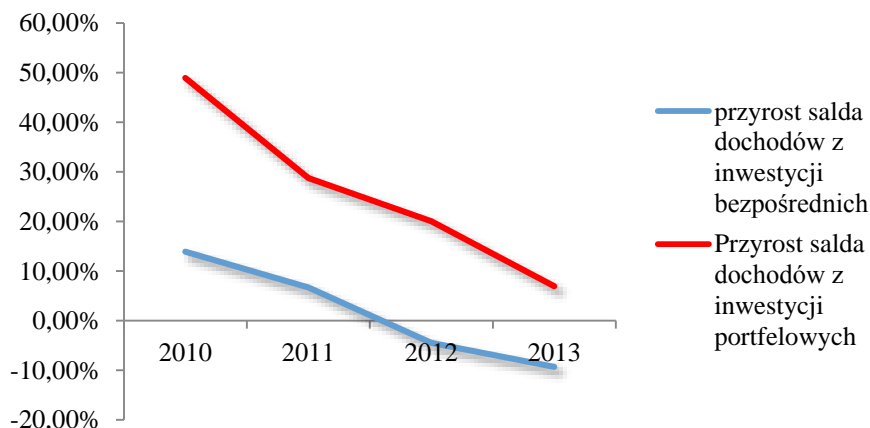
- W ostatnich latach **dochody uzyskiwane przez zagranicznych inwestorów z tytułu inwestycji portfelowych** rosły szybciej od pozostałych dochodów.
- Wartość dodana dla gospodarki jest mniejsza w przypadku inwestycji portfelowych:** o ile BIZ często przyczyniają się do rozwoju polskiej gospodarki, zapewniają dodatkowy kapitał dla wielu sektorów, to inwestycje portfelowe są zdecydowanie mniej wartościowe.

ZOBOWIĄZANIA POLSKIEJ GOSPODARKI WOBEC ZAGRANICY, % PKB (IV kw.2013)

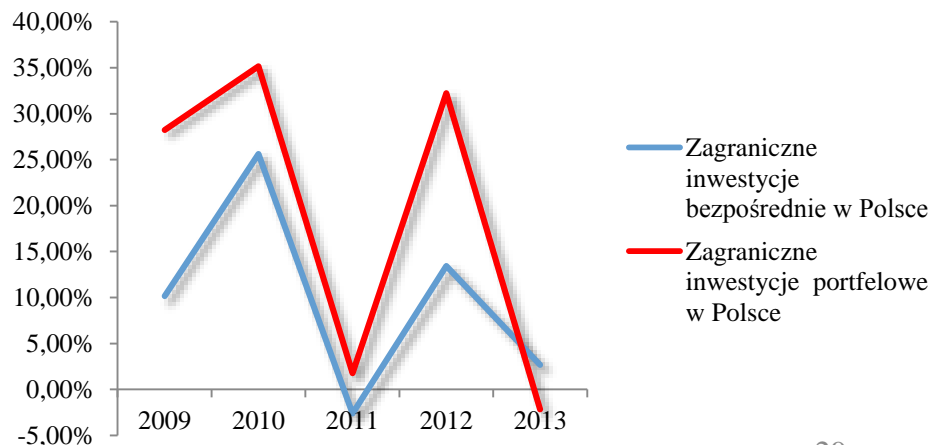
Źródło: Narodowy Bank Polski

Przyrost salda dochodów z inwestycji zagranicznych (% r/r)

Źródło: Narodowy Bank Polski

Przyrost napływu głównych rodzajów BIZ do Polski w ostatnich latach (EUR m)

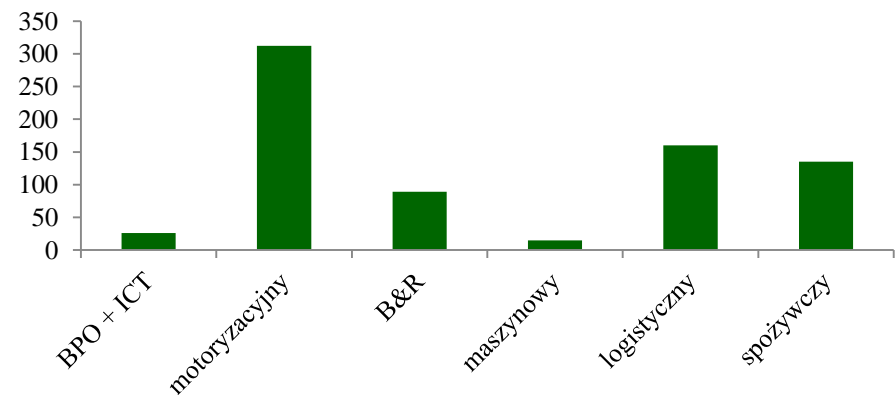

Źródło: Narodowy Bank Polski

3. ZMIENIĆ STRUKTURĘ INWESTYCJI ZAGRANICZNYCH

- **Lwia część inwestycji bezpośrednich inwestycji skierowana jest do sektorów o niskiej „wiedzechłonności”.**
- W 2013 r. inwestycje w B&R stanowiły jedynie 12% wszystkich BIZ.
- Nie dość, że rosną nasze zobowiązania wobec podmiotów zagranicznych to w dodatku **nie wykorzystujemy tych środków w optymalny sposób.**

Główne sektory napływu BIZ do Polski w 2013 roku (wartość inwestycji, EUR m)

Źródło: *Napływ bezpośrednich inwestycji zagranicznych w 2013 r.*, PAIIZ, 2014.

3. ZMIENIĆ STRUKTURĘ INWESTYCJI ZAGRANICZNYCH

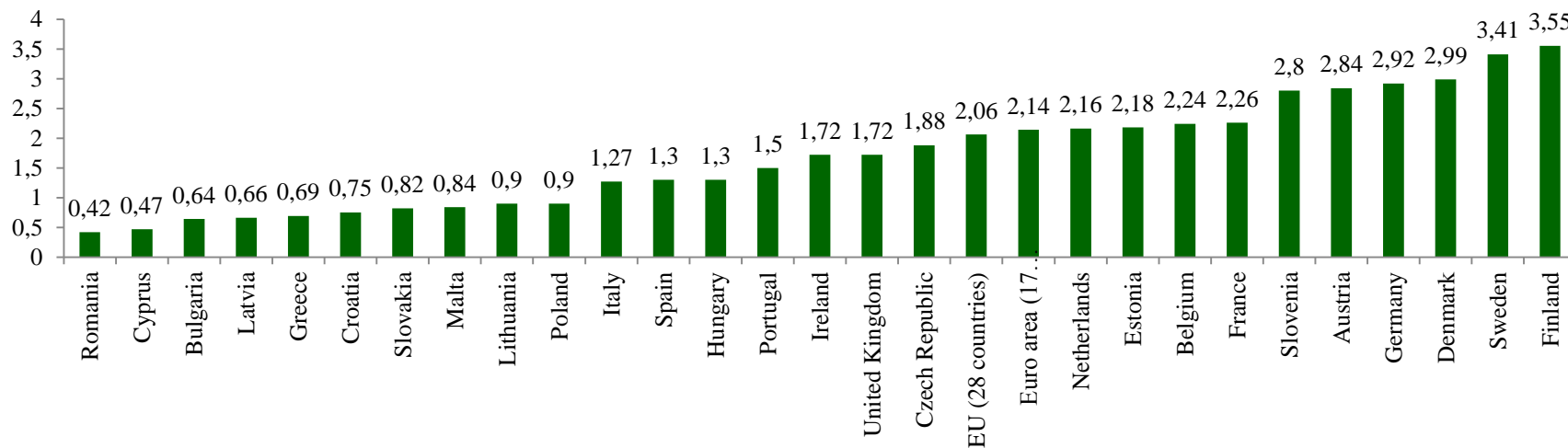
- **Model rozwoju polskiej gospodarki w ostatnich latach był nastawiony na rozwój konsumpcji prywatnej** (bardziej, niż w innych krajach Europy Środkowej), finansowanej kredytami.
- **Duża konsumpcja prywatna skłaniała inwestorów zagranicznych do inwestycji w sektory będące odbiorcą wzmożonego popytu**, jak np. handel detaliczny...
- **Taki model rozwoju przypomina bardziej Południe**, niż Północ Europy (w przeciwieństwie do np. Czech, Węgier, które bardziej specjalizują się w sektorach wiodących)...

JAKIE SĄ SPOSOBY NA UNIKNIĘCIE PUŁAPKI DEFICYTU OBROTÓW BIEŻĄCYCH?

1. Zmniejszać skalę finansowania zadłużenia publicznego u inwestorów zagranicznych
2. Dążyć do zmiany struktury własnościowej naszej gospodarki
3. Dążyć do zmiany struktury bezpośrednich inwestycji zagranicznych
4. Dążyć do większej innowacyjności naszej gospodarki
5. Zwiększać polskie oszczędności i aktywa

4. NISKIE WYDATKI NA B&R

Wydatki na B&R w 2012 r. (% PKB)

Źródło: Eurostat

4. POWODY NISKICH WYDATKÓW NA B&R

Polityka państwa

Zbyt rozdrobniona pomoc dla firm - wsparciem zajmuje się 5 agencji, odrębne cele mają też województwa

Sposób przyznawania wsparcia publicznego

Duża część wsparcia B&R trafia do branż nisko- i średnio-zaawansowanych technologicznie

Środki przeznaczone zwłaszcza na projekty na bardziej zaawansowanych etapach

Dużą część pomocy dostają duże firmy, celem modernizacji technologii

= System **nieefektywny** i opierający się przede wszystkim na **unikaniu ryzyka...**

Polityka inwestorów zagranicznych

Inwestorzy zagraniczni z największych polskich spółek mogą być niezainteresowani prowadzeniem B&R

Niski poziom inwestycji zagranicznych w branże wiedzochłonne...

Strategia polskich przedsiębiorstw

Mały nacisk na innowacje ze strony polskich firm - tylko 13% zasobów firmy przeznaczają na B&R

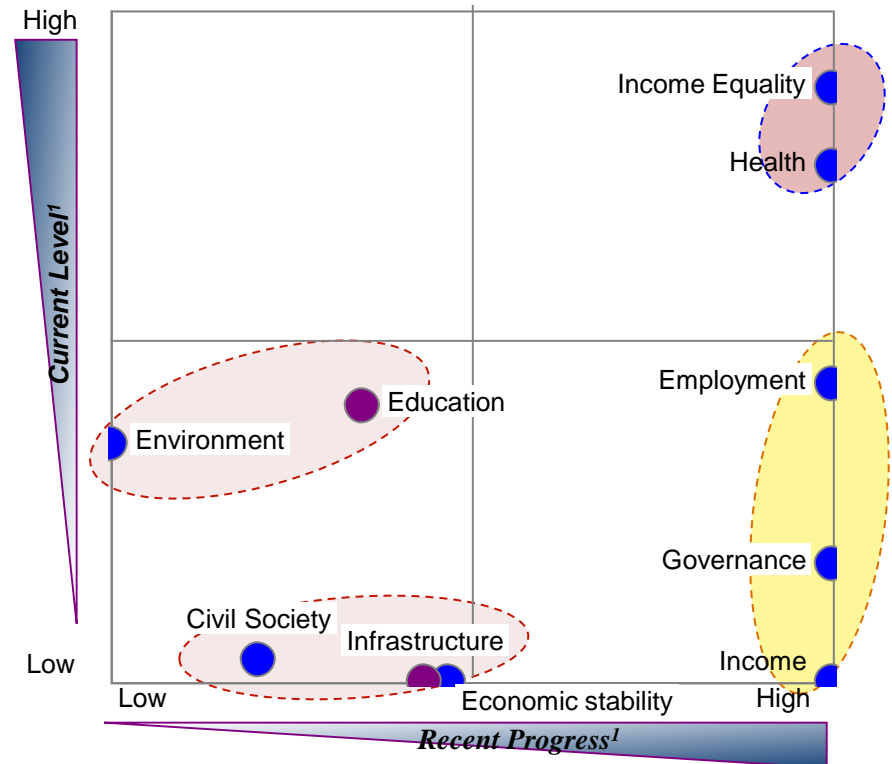
Niska współpraca firm z polskimi uczelniami wyższymi

4. POWODY NISKIEJ INNOWACYJNOŚCI NASZEJ GOSPODARKI

Źródłem niepowodzenia w przyciąganiu inwestycji do sektorów wiedzochłonnych i istotnym powodem naszej niskiej innowacyjności mogą być nasze „tradycyjne” słabe punkty, m.in.:

- **słabo rozwinięta infrastruktura** (drogowa, energetyczna...),
- **nieprzyjazne prawo / biurokracja,**
- **niski poziom edukacji** wyższej,
- **model rozwoju** naszej gospodarki...!

Polska vs. rozwinięte gospodarki

Źródło: BCG's Sustainable Economic Development Assessment (SEDA) Poland, Boston Consulting Group, 2013.

4. JAK POBUDZIĆ INNOWACYJNOŚĆ?

Poza koniecznymi reformami, sygnalizowanymi na poprzednich slajdach, kluczowe jest zrozumienie, że pobudzenie innowacyjności wymaga **zmiany celu polityki gospodarczej: z pełnego zatrudnienia na większą konkurencyjność**. Oznacza to konieczność zgody na:

- bankructwa firm nieefektywnych,
- deregulację zawodów,
- liberalizację rynku pracy, mniejszy stopień ochrony zawodowej...
- ... czyli **wzrost bezrobocia w krótkim/średnim okresie** i potencjalnie wynikające z tego protesty społeczne (wprawdzie **w długim okresie wyższa konkurencyjność powinna stymulować gospodarkę** i powodować wzrost zatrudnienia).

Wysokie bezrobocie jest skutkiem złego stanu gospodarki, a nie jego przyczyną!

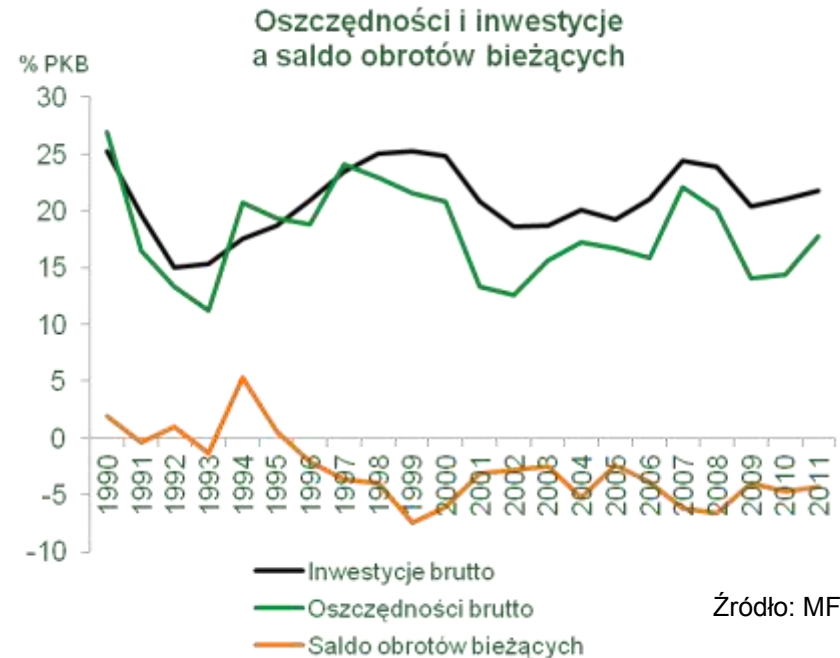
Niestety, przypadki niektórych krajów oraz pewne czynniki skłaniają do myślenia, że transformacja modelu może się tak łatwo nie udać...

JAKIE SĄ SPOSOBY NA UNIKNIĘCIE PUŁAPKI DEFICYTU OBROTÓW BIEŻĄCYCH?

1. Zmniejszać skalę finansowania zadłużenia publicznego u inwestorów zagranicznych
2. Dążyć do zmiany struktury własnościowej naszej gospodarki
3. Dążyć do zmiany struktury bezpośrednich inwestycji zagranicznych
4. Dążyć do większej innowacyjności naszej gospodarki
5. **Zwiększać polskie oszczędności i aktywa**

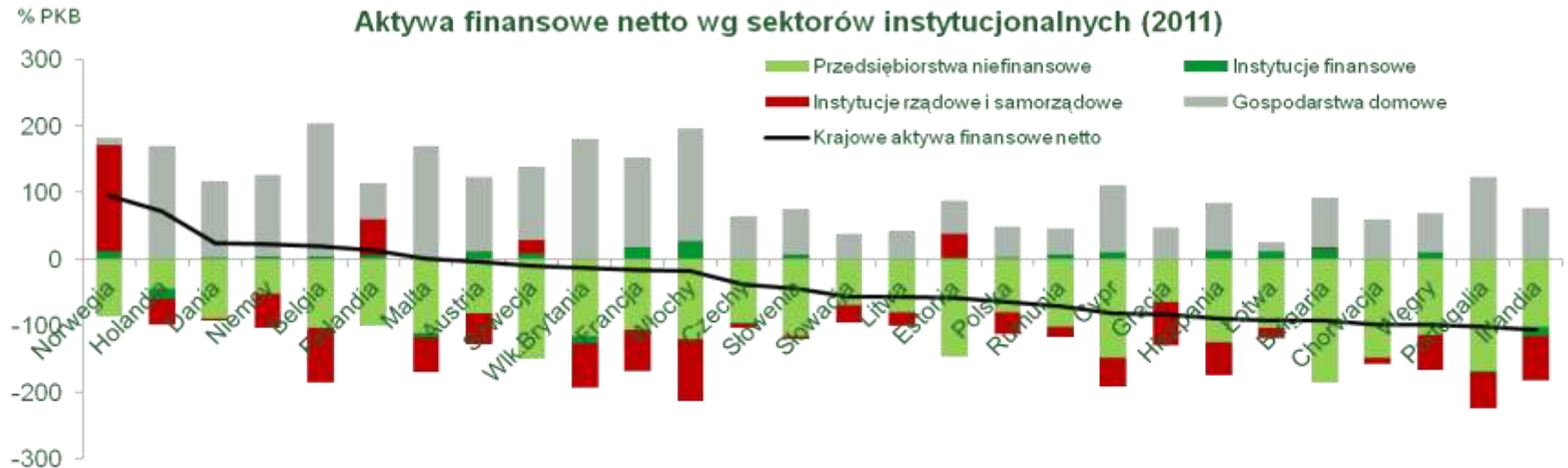
5. WIĘCEJ OSZCZĘDZAĆ!

- Rosnącą ujemną pozycję inwestycyjną można wytłumaczyć następująco: ponieważ w Polsce inwestycje znacznie przewyższają oszczędności, **dla ich sfinansowania konieczny jest import kapitału.**
- Poziom inwestycji brutto w polskiej gospodarce – średnio 21% PKB na przestrzeni ostatnich dwóch dekad – jest zgodny ze średnią dla krajów zachodnich.
- Jednocześnie **nasz poziom oszczędności (18% PKB) wyraźnie odbiega w dół** od średniej zarówno dla krajów lepiej rozwiniętych (20-21% PKB), jak i rozwijających się (ok. 27% PKB, w CEE powyżej 22%).
- Sugeruje to, że **źródłem problemu z nierównowagą bilansu płatniczego w naszym kraju raczej nie było nadmierne tempo wzrostu inwestycji, ale zbyt skąpe oszczędności krajowe!**

5. WIĘCEJ OSZCZĘDZAĆ!

W PORÓWNANIU Z INNYMI KRAJAMI SZCZEGÓLNIIE SKĄPE SĄ U NAS OSZCZĘDNOŚCI GOSPODARSTW DOMOWYCH.

Źródło: Eurostat

ZAKOŃCZENIE

- Za ujemne wartości w naszym rachunku bieżącym **odpowiedzialnych jest wiele czynników**, od struktury naszej gospodarki (własnościowa i produkcyjnej), po sposób finansowania polskiego zadłużenia.
- Poradzenie sobie z tymi czynnikami **wymaga zarówno krótkoterminowych działań jak i długoterminowej polityki**, zmierzającej do głębokich zmian w polskiej gospodarce.
- Wiele z tych zmian może być niepopularne i bolesne, **ale...**

ZAKOŃCZENIE

- ... nie mamy wyboru... bo....:
- „Persistently **large current account deficits are unsustainable and so must eventually come to an end**. The question, therefore, is not whether, but how, these imbalances will be corrected. **The main risk is that the adjustment will be disorderly and detrimental** to global macroeconomic and financial stability.”
(Biuro Rozrachunków Międzynarodowych, 2011)

ZAKOŃCZENIE

- Jak chcemy wykształcić pokolenie na następne 2 dekady?
- konsumpcjonizm, egoizm społeczny, pogoń za pieniędzem? Czy...
- poczucie wartości, dbałość o dobro wspólne i odpowiedzialność?
- Kolejne fale emigracji z Polski? Czy przyciągnięcie talentów z Ukrainy, Białorusi, Rosji i innych krajów oraz reemigracja?
- Jak utrzymać kreatywnych i wybitnych ludzi? Potrzebna jest duma z Polski, z naszych osiągnięć, dawnych i dzisiejszych, nowoczesny patriotyzm
- Polskie Koncerny Krajowe (fuzje, R&D, współpraca nauki i biznesu, hi-tech, kapitał pozostaje w kraju)

ZAKOŃCZENIE

- Niska aktywność zawodowa (61% vs. 71% w UE), szczególnie w wieku powyżej 50 lat (34% vs. 50% w UE) oraz młodych
- Ucieczka do przodu: reformy fiskalne i redukcja wydatków sztywnych
- Infrastruktura komunikacyjna, telekomunikacyjna, informatyczna
- Edukacja, szkolnictwo wyższe, przydatność zawodów, kierunki techniczne
- Podażowa strona gospodarki: otwarcie dla biznesu, promocja innowacji, sprawność sądów, obrót aktywami, plany przestrzenne, licencje

ZAKOŃCZENIE

- Wiedza o Polsce – musi być w świecie większa. Kazimierz Wierzyński pisał „Któż ma historię tak szlachetną, jak Ty?” Dobre filmy, seriale, obcojęzyczne portale internetowe, przypominanie naszych osiągnięć
- Demografia- np. w Nigerii jest więcej ludzi > 17 roku życia niż w całej Europie
- Potencjał intelektualny i rozwojowy jest jak pokłady geologiczne - te zasoby zawsze są, w każdej społeczności, ale trzeba je wydobyć i zorganizować
- Narodowe specjalności – górnictwo, informatyka,
- Współpraca ministerstw przemysłowych i gospodarczych z firmami
- Współpraca rządu i opozycji

UNIwersytet EKONOMICZNY
W POZNANIU

Kadry dla Gospodarki
Twój sukces się liczy

URZĄD STATYSTYCZNY
W POZNANIU

Jak wyjść z pułapki deficytu C/A w Polsce?

Mateusz Morawiecki

Prezes Zarządu BZ WBK

Projekt Kadry dla Gospodarki współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI
FUNDUSZ SPOŁECZNY

